

Usnesení

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl ve složení: předseda JUDr. Karel Podolka a soudci JUDr. Marie Žiškova, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Michal Mazanec, JUDr. Pavel Pavlík a JUDr. Petr Příhoda, o návrhu Obvodního soudu pro Prahu 6 na rozhodnutí sporu o pravomoc mezi ním a Městským soudem v Praze, za účasti žalobce T-M CR, a. s., a žalovaného Úřadu průmyslového vlastnictví, Praha 6, Antonína Čermáka 2a, ve věci žaloby proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 24. 6. 2002, sp. zn. O 113359, o přihlášku ochranné známky do rejstříku ochranných známek, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 10 C 235/2003,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí o žalobě proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 24. 6. 2002, sp. zn. O 113359, ve věci přihlášky slovní ochranné známky ve znění „P.“ do rejstříku ochranných známek, je soud ve správním soudnictví.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. září 2003, čj. 10 Ca 162/2003-25, se zrušuje.

O d ů v o d n ě n í :

Podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 1. 6. 2005 navrhl Obvodní soud pro Prahu 6, aby zvláštní senát rozhodl ve sporu o pravomoc podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, který vznikl mezi ním a Městským soudem v Praze, ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 10 C 235/2003.

Z předložených spisů vyplynuly tyto pro rozhodnutí podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví (dále Úřad) ze dne 24. 5. 2001, čj. 73835/1997, byla přihláška ochranné známky „P.“ částečně zamítnuta způsobem ve výroku podrobně uvedeným.

O žalobcově rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhodl předseda Úřadu rozhodnutím ze dne 24. 6. 2002, sp. zn. O 113359, tak, že jej zamítl a rozhodnutí vydané v I. stupni potvrdil.

Žalobce napadl toto rozhodnutí předsedy Úřadu dne 27. 8. 2002 žalobou ve správním soudnictví (§ 247 a násl. o. s. ř. ve znění tehdy účinném) u Vrchního soudu v Praze, kde byla věc zapsána pod sp. zn. 5 A 107/2002. Vrchní soud však řízení do konce roku 2002 neskončil a neskončenou věc převzal k dalšímu řízení nově zřízený Nejvyšší správní soud (§ 132 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud pak - již podle právních předpisů účinných od 1. 1. 2003 - o původní správní žalobě věcně nerozhodl. Usnesením ze dne 27. 5. 2003, čj. 5 A 107/2002-28, žalobu odmítl s poukazem na ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. V odůvodnění uvedl, že ochranná známka je statkem nehmotné povahy, která jako součást průmyslových práv je podřaditelná pod pojem duševního vlastnictví, takže ji lze považovat za jinou majetkovou hodnotu, jež je způsobilá být předmětem občanskoprávních vztahů. Vztahy, upravené právem průmyslového vlastnictví, tvoří specifickou oblast občanskoprávních vztahů. Na jejich soukromoprávním charakteru nemění nic ani skutečnost, že je pro ně typické prolínání veřejnoprávních aspektů, když nakládání s nimi je podřízeno předpisům veřejného práva a navíc jsou chráněny nejen prostředky práva soukromého, ale i veřejného. Protože u věcí, projednávaných podle nyní platné části páte o. s. ř., jde vždy o rozhodnutí orgánu veřejné správy, které se v procesních otázkách řídí právními předpisy veřejného práva, je rozhodující pro posouzení charakteru věci právo hmotné, nikoli procesní. Rozhodování o částečném zamítnutí přihlášky ochranné známky je tak rozhodováním orgánu veřejné správy o právní věci vyplývající z občanskoprávních vztahů. Nejvyšší správní soud tudíž není příslušný k projednání žaloby, neboť se nejedná o věc, patřící do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Současně žalobce poučil o tom, že může do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat v téže věci žalobu proti rozhodnutí žalovaného u příslušného okresního (obvodního) soudu.

Žalobce - vzdor poučení - podal znovu žalobu ve správním soudnictví Městskému soudu v Praze. Domáhal se jí zrušení rozhodnutí předsedy Úřadu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rovněž o žalobě věcně nerozhodl. Usnesením ze dne 29. září 2003, čj. 10 Ca 162/2003-25, žalobu odmítl (v záhlaví chybně uvádí datum vydání rozhodnutí předsedy Úřadu 14. 6. 2002, namísto správného 24. 6. 2002). V plném rozsahu odkázal na odůvodnění shora označeného usnesení Nejvyššího správního soudu, s nímž se beze zbytku ztotožnil. Žalobce zároveň poučil shodně s obsahem poučení obsaženém v usnesení Nejvyššího správního soudu.

Žalobce pak již podal žalobu u Obvodního soudu pro Prahu 6, jíž se domáhá zrušení označeného rozhodnutí předsedy Úřadu a vrácení mu věci k dalšímu řízení.

Obvodní soud pro Prahu 6 poté podal zvláštnímu senátu v úvodu označený návrh, neboť má zato, že se nejedná o věc ve smyslu § 244 odst. 1, resp. § 246 o. s. ř., protože spor je svou povahou veřejnoprávním a nikoli soukromoprávním, jak předpokládá cit. ustanovení. Věc tudíž náleží do pravomoci soudu ve správním soudnictví.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi obecným soudem a soudem ve správním soudnictví se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Právní institut ochranné známky se vyvinul z hospodářské potřeby výrobce nebo obchodníka dosáhnout toho, aby právě jeho zboží (služby) zájemci kupovali

nebo si opatrovali a aby toto zboží nebylo zaměňováno s produkcí konkurence. Opatření zboží značkou výrobce nebo obchodníka nemá ovšem smysl bez toho, že tu bude dána záruka, že někdo jiný nemůže takovou značku použít. Záruku, která by měla praktický smysl, však může poskytnout jen vrchnostenská autorita (veřejná moc). Dnešní podoba průmyslových práv se ostatně vyvinula ze středověkých panovnických nebo vrchnostenských privilegií.

Je třeba dodat, že vznik ochranné známky jistě reflektuje (také) soukromý zájem jejího budoucího majitele, například proto, že po svém vzniku se známka může stát předmětem právního obchodu a její existence má pro jejího vlastníka hospodářský smysl, nicméně samotné udělení práva průmyslového vlastnictví nijak neztratilo svůj původní charakter veřejnoprávního privilegia, které je udělováno výlučně veřejnou mocí a v zájmu veřejném. Tím je zájem zákazníků či konzumentů zboží a služeb a jejich ochrany před napodobováním, falšováním známek nebo jejich zneužíváním.

V dnešních podmínkách stát může stanovit podmínky, za kterých se smí uchazeč domoci kladného rozhodnutí správního úřadu. Úřad musí sice ochrannou známku zapsat do (veřejného) rejstříku (registrovat), ale musí také přihlášku zamítnout, nejsou-li splněny zákonné podmínky registrace, případně při splnění zákonných podmínek musí známku z rejstříku vymazat.

Právní vztah, který se takovým řízením a rozhodnutím řeší, vzniká mezi přihlašovatelem (při výmazu mezi majitelem známky) a správním úřadem. Takový vztah je vztahem mocenským (v jiné terminologii vertikálním, vrchnostenským); nejde o vztah občanskoprávní (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), protože takové vztahy při vrchnostenském autoritativním rozhodování mezi úřadem a stranou nevznikají.

Nejvyšší správní soud, s jehož argumentací se Městský soud v Praze ztotožnil, tvrdí, že řízení o námitkách směřujících k ochraně obchodního jména je třeba považovat za řízení ve věci práva soukromého; tvrzení se opírá o argumentaci, že správní orgán tu rozhodoval o ochraně soukromého práva. Právní prostředky ochrany označení jsou pak upraveny nejen v průmyslově právních normách, ale i v obecných ustanoveních občanského práva. Taková argumentace v této věci však není přílehlavá.

Registrací ochranné známky (nebo jejím výmazem) se neupravují vztahy mezi fyzickými a právními osobami, protože nic takového předmětem řízení o registraci (výmazu) není a nemůže být. Jediný vztah, který se tu registrací upravuje, je vztah mezi tím, kdo o registraci žádá (resp. tím, kdo má známku zapsanu), a úřadem, který o registraci (výmazu) rozhoduje. Předmětem řízení je vyřešení otázky, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky a zda tedy má nebo nemá vzniknout nehmotný statek (ochranná známka), resp. zda má tento status zaniknout (výmaz). Výsledkem řízení je pak vznik (registrace) známky nebo její výmaz; zda vůbec vzniknou majetkové vztahy mezi podnikateli při podnikání (a kdy a jaké), je naprosto nejisté (u některých typů známek, např. obranných nebo zásobních, lze dokonce předpokládat, že takové vztahy záměrně ani vzniknout

nemají) a registrační akt se o tom nijak nevyjadřuje (a při výmazu registrované známky nijak do té doby vzniklé soukromoprávní vztahy neupravuje).

V průběhu registrace ochranné známky může nastat situace, kdy Úřad rozhoduje v řízení o námitkách proti přihlášce ochranné známky. V námitkovém řízení Úřad posuzuje, zda přihlášené označení nezasahuje do zákonem chráněných starších práv třetích osob. Zatímco namítatel, tj. osoba, která námitky vznesla, má zájem na tom, aby přihláška ochranné známky byla zamítnuta, druhá strana řízení, tj. přihlašovatel, má zájem opačný. Byť se toto řízení představuje jako spor o právo, nelze význam tohoto aspektu absolutizovat. Sporná povaha tohoto řízení nutně neznamená, že se v něm rozhoduje o subjektivním soukromém právu. Nelze totiž odhlédnout od toho, že v námitkovém řízení Úřad - mimo jiné - také posuzuje, zda přihlašované označení není shodné s ochrannou známkou, která je přihlášena nebo zapsána pro jiného majitele pro stejné nebo podobné výrobky nebo služby s dřívějším právem přednosti, a také to, zda obsahuje prvky přihlášeného označení či zapsané ochranné známky, které by mohly vést k záměně. Tyto otázky jsou zákonnými podmínkami registrace a Úřad se s nimi při registraci musí zabývat vždy, nejen v námitkovém řízení. Založit dělení věcí soukromoprávních a veřejnoprávních na tom, v jakém řízení byla táž otázka posuzována (zda v řízení o „sporu“ mezi namítatelem a přihlašovatelem nebo v registračním řízení o jediném účastníkovi – přihlašovatelem), by bylo protimyslné a nebylo by to v souladu s principem právní jistoty, dle kterého má každý adresát právní normy právo očekávat, že řešení, která zákonodárce, případně soud svým výkladem zákona, zvolí, jsou racionální a směřují k funkčnímu uspořádání společenských vztahů a nikoliv naopak.

Na okraj je třeba upozornit na významný podíl neurčitých právních pojmů v dotčené právní úpravě, který klade na rozhodující orgán vysokou náročnost z hlediska jednotnosti rozhodovací praxe. Právní jistotu budoucích adresátů rozhodnutí Úřadu, mezi kterými by registrací mohly vznikat majetkové vztahy, by jistě mohlo narušit rozšíření meritorního rozhodování v těchto věcech na všechny okresní soudy. Principu účelnosti a požadavku jednotného aplikování práva více odpovídá soustředění rozhodování u Úřadu.

Znovu je třeba připomenout, že námitkové řízení neexistuje samo o sobě, ale je reakcí na podání přihlášky ochranné známky a je součástí řízení o registraci ochranné známky jako celku. Sama registrace (či výmaz) známky tedy není soukromoprávní věcí; není rozhodné, že registrací (či výmazem) a v návaznosti na ně vznikají nebo zanikají soukromoprávní nároky. Žádná soukromá osoba, se kterou je přihlašovatel (majitel) v rovném postavení, mu nemůže registraci udělit ani mu nemůže známku vymazat. To může učinit jenom správní úřad, který k tomu má zákonnou kompetenci, a může to udělat jen tak, že o tom vydá vrchnostenský správní akt.

Proto tedy i v přezkumném řízení soudním se žalobce nedomáhá žádného svého soukromoprávního nároku, ale jen toho, aby správní úřad o věci rozhodoval podle zákona.

Odůvodnění lze pak pro úplnost uzavřít poznámkou, že rozhodnutí předpokládaná jednotlivými zákony na ochranu průmyslového vlastnictví přesně rozlišují, která rozhodnutí ve věci přísluší činit Úřadu a která soudu (v občanském soudním řízení). Ve věci patentů jsou v pravomoci soudů např. rozhodnutí o tom, komu svědčí právo na patent, stanovení výše odměny za právo na patent, výše licenčních poplatků v případě poskytnutí nucené licence, porušení práv z patentů; ostatní rozhodnutí jsou v kompetenci Úřadu. I takového rozdělení – navíc za situace, kdy zákonodárce ani neupravil mechanismus, jímž by se vůbec mohlo dosáhnout zápisu ve veřejných knihách bez toho, že by taková povinnost byla soudem uložena Úřadu, který v řízení podle § 244 o. s. ř. není účastníkem řízení – představovalo pro zvláštní senát jen další podpůrný argument pro toto usnesení.

Z vyložených důvodů proto zvláštní senát vyslovil podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., že rozhodovat o žalobě proti rozhodnutí Úřadu o zápisu ochranné známky do rejstříku ochranných známek náleží soudu ve správním soudnictví.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 téhož zákona zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Městského soudu v Praze, které odporuje výroku, jímž byla kompetence určena, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Městský soud v Praze pokračovat v původním řízení o podané správní žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. července 2005

JUDr. Karel Podolka
předseda zvláštního senátu